

Войтюк О.С.,
доктор філософії з історії та археології,
ст. викладач кафедри міжнародних відносин і політичного менеджменту
Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ В ОБОРОННІЙ ГАЛУЗІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗАГРОЗ

У сучасному світі міжнародні відносини в оборонній галузі стають важливою складовою забезпечення національної безпеки та стабільності країни. Оборонна галузь завжди була ключовим напрямом української політики, що стало особливо актуальним в умовах сучасних геополітичних викликів.

Потужні реформи в оборонній галузі розпочалися в Україні у 2014 р. після Революції Гідності. Відтоді українська дипломатія веде активну зовнішню політику в галузі оборони, підтримує та розвиває співпрацю з багатьма глобальними акторами, зокрема США, Канадою, ЄС, НАТО та іншими міжнародними партнерами. Це розширює спектр можливостей для обміну досвідом і новітніми технологіями, участі у спільних міжнародних військових навчаннях та оборонних проєктах, а також сприяє створенню міжнародної коаліції для протидії загрозам світової безпеки.

Міжнародна співпраця є важливим компонентом національної безпеки України і визначається низкою факторів, які підкреслюють її актуальність та необхідність, зокрема: геополітичне положення України; економічна підтримка та інвестиції; запобігання конфліктам і розв'язання криз; спільна боротьба з транскордонними загрозами; виконання міжнародних стандартів тощо.

З початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну найбільш важливі заходи міжнародної співпраці за воєнно-політичним, військово-технічним та військовим напрямками стосувалися зокрема: надання з боку країн-партнерів воєнно-політичної підтримки Україні у контексті засудження дій російського керівництва, спрямованих на ведення загарбницької війни; вжиття міжнародною спільнотою невідкладних заходів з припинення бойових дій, виведення російських військ з території України та відновлення миру; організації отримання міжнародної технічної допомоги для посилення існуючих і набуття

нових спроможностей ЗСУ; організації підготовки особового складу ЗСУ за кордоном; розширення напрямів співробітництва з відповідними структурами ЄС та НАТО тощо [1].

Насамперед, зазначимо декілька прикладів такої співпраці з країнами у контексті надання ними військового озброєння для підвищення обороноздатності та розвитку військового потенціалу України.

Від США Україна отримала ПТРК «Javelin», ПТРК TOW і M141, БПЛА Phoenix Ghost і Switchblade, ПЗРК «Stinger», гаубиці M777, M109 «Paladin», M114, протикорабельні ракети «Harpoon», артилерійські системи HIMARS і M270, БМП «Bradley», бронетранспортери M113 та International MaxxPro, автомобілі HMMWV, броньовані машини «Stryker», танки «Abrams», ЗРК «Hawk» [2]. У жовтні 2023 р. уряд США передав Україні понад мільйон конфіскованих іранських боєприпасів [3].

Польща передала Україні понад 300 танків модифікації PT-91 «Twardy», «Leopard» і T-72, БТР «Rosomak», САУ «Krab» (фахівці польської компанії PGZ Service Orel займаються ремонтом цих систем в Україні), САУ 2С1 «Гвоздика», РСЗВ БМ-21 «Град», БМП-1, ПЗРК «Piorun», міномети M120 «Rak», винищувачі МіГ-29, гелікоптери, дрони, бронетранспортери, легкі піхотні міномети LMP-2017, ручні багатозарядні гранатомети RGP-40, зенітні установки ZU-23-2СР, термінали супутникового зв'язку Starlink тощо. У квітні 2023 р. Polska Grupa Zbrojeniowa та українська компанія підписали угоду про виробництво 125 мм танкових боєприпасів, концерн «Укробронпром» - угоду стосовно ремонту танків Т-64, у липні - розпочав роботу польський сервісний центр з обслуговування танків «Leopard-2». США організували в Польщі базу для ремонту західного артилерійського озброєння, яке постачається Україні [4].

Велика Британія відправила в Україну тисячі протитанкових ракет NLAW, крилаті ракети Storm Shadow, танки «Challenger 2», ракети «Brimstone» та «Starstreak» (і машини «Stormer» як мобільні платформи для їх запуску), БМ - «Mastiff», FV103 Spartan, M270, гелікоптери «Sea King», важкі БПЛА для забезпечення матеріально-технічної підтримки ізольованих сил, анонсовано передачу новітнього ЗК MSI-DS Terrahawk Paladin тощо.

Від Німеччини Україна отримала ПТРК «Matador», танки «Leopard 1A5» і «2A6», БМП «Marder», бронемашини «Dingo», САУ «Panzerhaubitze 2000», РСЗВ «Mars II», БРЕМ модифікації «Bergerpanzer», системи ППО Iris-T SLM, пускові установки Iris-T SLS, ЗРК «Patriot», СЗУ «Gepard», ПЗРК «Стінгер» і «Стріла», а також техніку для розмінування, вантажівки, спеціальні тягачі, мостоукладальні системи й самі мости. Данія та Нідерланди передали Україні протикорабельні ракети Harpoon, САУ «Caesar» і «PzH 2000», танки «Leopard 1A5» і Т-72, БМП YPR, ЗРК «Patriot» і кораблі. Турецькі БПЛА Bayraktar TB2 стали одним із символів української активної оборони, ЗСУ використовують турецькі БМП «Kıprı». За посередництва уряду Туреччини Україна повернула командирів полку «Азов». Від Канади Україна отримала танки «Leopard», бронемашини «Roshel Senator» і можливість конфіскації на користь України російського майна (літак АН-124 «Руслан»). Австралія передала ЗСУ БТР «M113» та «Bushmaster» і військовий літак-розвідник E-7A Wedgetai [1].

Італія надала Україні ППО Spada і Skyguard/Aspide, РСЗВ M270, САУ «Panzerhaubitze 2000» і M109L та БТР M113, у травні 2023 р. ЗСУ отримала перший франко-італійський ЗРК дальньої дії SAMP/T-МAMBA. Норвегія віддала у розпорядження ЗСУ ЗРК NASAMS, РСЗВ MLRS M270, САУ M109, бронеавтомобілі IVECO LAV III, контрбатареїні радарні системи Arthur. Чехія передала Україні ЗК «Viktor», ЗРК «Куб», РСЗВ RM-70 «Vampire», САУ «Dana» і «Dana M2», танки «Т-72», які були профінансовані США та Нідерландами. Швеція виділила ЗСУ САУ «Archer», БМП CV90, ПТРК «Карл Густав» і танки «Stridsvagn 122» [5].

У межах наданих пакетів військової допомоги від країн, які підтримують Україну, зокрема Японії, Швейцарії, Австрії, Фінляндії, присутні також санкції щодо РФ, фінансова, гуманітарна, цивільна та інші види допомоги.

У серпні 2023 р. глави уряду Литви, Латвії та Естонії опублікували спільну заяву стосовно приєднання до декларації країн G7 і інших підписантів, зокрема Норвегії, щодо гарантії безпеки для України. Також країни Балтії наголосили на тому, що опір України у протистоянні російському вторгненню захищає євроатлантичну безпеку та заснований на правилах міжнародний порядок.

Зокрема, Литва також передала Україні гелікоптери Мі-8, зенітні установки L-70 з боєприпасами, бронетранспортери М113, мільйони набоїв, боєприпаси до гранатометів, системи дистанційного підриву, комплекти радіолокаційного обладнання, байрактар, морські дрони-камікадзе та радары для ППО, Латвія - гелікоптери Мі-17 і Мі-2 та САУ М109, Естонія – 155 мм гаубиці.

Отже, з огляду на гостроту геополітичної ситуації в регіоні, активна співпраця України з регіональними та глобальними партнерами сприяє зміцненню нашої національної безпеки, підвищенню обороноздатності країни та її участі у збереженні світового миру і стабільності.

Список використаних джерел

1. Офіційний веб-сайт Міністерства оборони України. URL: <https://www.mil.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-spivrobotnicztvo/>.

2. 12 друзів незалежності України: хто і як допомагає нам виграти у боротьбі за існування. URL: <https://rubryka.com/article/12-druziv-nezalezhnosti-ukrayiny/>.

3. Seized and Forfeited Lethal Aid Materiel. URL: <https://www.centcom.mil/MEDIA/PRESS-RELEASES/Press-Release-View/Article/3547919/seized-and-forfeited-lethal-aid-materiel/>.

4. Козацький С. Польська військова допомога Україні: бронетехніка, авіація, боєприпаси. URL: <https://mil.in.ua/uk/articles/polska-vijskova-dopomoga-ukrayini-bronetehnika-aviatsiya-boeprypasy/>.

5. ППО і танки – сьогодні, літаки в майбутньому: як зброя союзників підсилила Україну у 2023 році URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3735315-ppo-i-tanki-sogodni-litaki-v-majbutnomu-ak-zbroa-souznikiv-pidsilila-ukrainu-u-2023-roci.html>.